

TAPLÓGOMBAFAJOK PREFERENCIÁJA ŐRSÉGI ERDŐKBEN

SILLER Irén¹, KUTSZEGI Gergely², DIMA Bálint³, TAKÁCS Katalin³, VARGA Torda⁴, MERÉNYI Zsolt⁴, TURCSÁNYI Gábor³, ÓDOR Péter⁵

¹SZIE, Állatorvos-tudományi Kar, Biológiai Intézet, Növénytan Tanszék, 1400 Budapest Rottenbiller u. 50.;

²ELTE, Természettudományi Kar, Növényrendszertani, Ökológiai és Elméleti Biológiai Tanszék, 1117 Budapest Pázmány P. sétány 1/C.;

³SZIE, Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar, Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet, Természetvédelmi és Tájökológiai Tanszék, 2103 Gödöllő, Práter Károly u. 1.;

⁴ELTE, Természettudományi Kar, Növényélettani és Molekuláris Növénybiológiai Tanszék, 1117 Budapest Pázmány P. sétány 1/C.;

⁵MTA, Ökológiai Kutatóközpont, Ökológiai és Botanikai Intézet, 2163 Vácrátót, Alkotmány út 2–4.

Bevezetés

Az Őrs-Erdő projekt keretében a faállomány szerkezeti, illetve összetétele jellemzőit és a nagygombák kapcsolatát vizsgáltuk az Őrségi Nemzeti Park területén. A gombák felvételezését 3 alkalommal (2009 nyarán, 2010 tavaszán és őszén), 35 erdőállományban, 30 × 30 m-es mintavételi egységekben végeztük.

Jelen munka kizárólag a fán élő taplógombafajok preferenciáját tárgyalja. Irodalmi adatok alapján olyan fajokat kerestünk a saját gyűjtésünkben, amelyek előfordulásuk vagy ökológiai igényeik alapján indikátorjelleggel bírhatnak.

Anyag és módszer

A nehezebben határozható fajok termőtesteiről a begyűjtés után makroszkópos jellemzéseket készítettünk, majd a termőtesteket aszalógéppel megszáritottuk. A példányok a Szent István Egyetem, Állatorvos-tudományi Kar Növénytan Tanszékén érhetők el. A spóravizsgálatokat DN-200M mikroszkóppal, 600 és 1600x-os nagyításban, olajimmerziós objektív segítségével végeztük, Melzer-reagens, valamint 2%-os KOH-oldat, felhasználásával.

A fajok meghatározásához Bernicchia (2005), Breitenbach és Kränzlin (1986), Ryvarden és Gilbertson (1994) munkáit használtuk.

Az indikátorfajok megállapítása Christensen et al.(2004), Halme et al. (2009), Jahn (1979), Niemelä (2011), Ryvarden és Gilbertson (1994) művein alapszik.

Eredmények

77 taplófaj, 815 adata alapján nagyobb részük lombos fafajokon él, jelentős a tűlevelűeken élők és a specialista (egy-egy fafajra specializálódott) fajok száma is.

Indikátorfajnak bizonyult 11 faj. Ezek az öreg erdők, ill. a természetközeli erdők vagy nagy összefüggő erdőségek fajtái, ezért jól használhatók a területek természetvédelmi értékelésére, besorolására.

Specialisták

Öreg erdők indikátorfaja

Köszönetnyilvánítás

Vizsgálatainkat az OTKA (K79158, Őrs-erdő Projekt) és az Őrségi Nemzeti Park támogatta.

Latin név	Szubsztrátum	Indikátor
<i>Anrodia albida</i>	Lfa	
<i>Anrodia malicola</i>	Lfa	
<i>Anrodia vailantii</i>	Tfa	
<i>Anrodiella faginea</i>	Lfa	
<i>Anrodiella fragrans</i>	Lfa	
<i>Anrodiella romellii</i>	Lfa	
<i>Anrodiella pallescens</i>	Lfa	
<i>Anrodiella serpula</i>	Lfa	
<i>Bjerkandera adusta</i>	Lfa	
<i>Bjerkandera fumosa</i>	Lfa	
<i>Ceriporia purpurea</i>	Lfa	
<i>Ceriporiopsis gilvescens</i>	Lfa	
<i>Ceriporiopsis mucida</i>	Lfa/Tfa	
<i>Cerrena unicolor</i>	Lfa	
<i>Coriolopsis trogii</i>	P,S	TE
<i>Daedalea quercina</i>	Q	
<i>Daedaleopsis confragosa</i>	Lfa	
<i>Daedaleopsis tricolor</i>	Lfa	
<i>Datronia mollis</i>	Lfa	
<i>Dichomitus campestris</i>	Lfa	
<i>Fomes fomentarius</i>	Lfa	
<i>Fomitiporia punctata</i>	Lfa	TE
<i>Fomitiporia robusta</i>	Q	ÖE
<i>Fuscoporia contigua</i>	Q	
<i>Fuscoporia ferruginosa</i>	Lfa	
<i>Ganoderma applanatum</i>	Lfa	TE
<i>Gloeoporus dichrous</i>	Lfa	
<i>Hapalopilus nidulans</i>	Q	
<i>Heterobasidium annosum</i>	Tfa	
<i>Inonotus nidus-pici</i>	Lfa	
<i>Irpex lacteus</i>	Lfa	
<i>Junghuhnia nitida</i>	Lfa	
<i>Lenzites betulina</i>	Lfa	
<i>Mensularia nodulosa</i>	Lfa	
<i>Oxyporus cf. obducens</i>	Lfa	
<i>Oxyporus latemarginatus</i>	Lfa	
<i>Oxyporus populinus</i>	Lfa	
<i>Phaeolus schweinitzii</i>	Tfa	ÖE
<i>Phellinidium ferrugineofuscum</i>	Pa	TE/ÖE
<i>Phellinus pomaceus</i>	Lfa	
<i>Phellinus tremulae</i>	Po	
<i>Phellinus viticola</i>	Pi	ÖE
<i>Physiporus vitreus</i>	Lfa/Tfa	
<i>Piptoporus betulinus</i>	Bp	
<i>Polyporus alveolaris</i>	Lfa	
<i>Polyporus arcularius</i>	Lfa	
<i>Polyporus brumalis</i>	Lfa	
<i>Polyporus ciliatus</i>	Lfa	
<i>Polyporus tuberaster</i>	Lfa	
<i>Polyporus varius</i>	Lfa	
<i>Postia caesia</i>	Tfa	
<i>Postia fragilis</i>	Tfa	
<i>Poratheleum fimbriatum</i>	Tfa	TE
<i>Postia pythagaster</i>	Tfa	
<i>Postia simanii</i>	Tfa	
<i>Postia stiptica</i>	Lfa	
<i>Postia subcaesia</i>	Lfa	
<i>Postia tephroleuca</i>	Lfa	
<i>Pseudomerulius aureus*</i>	Pi	ÖE
<i>Rigidoporus sanguinolentus</i>	Lfa/Tfa	
<i>Schizopora flavipora</i>	Lfa/Tfa	
<i>Schizopora paradoxa s.l.</i>	Lfa/Tfa	
<i>Skeletocutis amorphia</i>	Tfa	
<i>Skeletocutis carneogrisea</i>	Tfa	
<i>Skeletocutis cf. alutacea</i>	Lfa/Tfa	
<i>Skeletocutis lenis</i>	Lfa/Tfa	
<i>Skeletocutis nivea</i>	Lfa	
<i>Trametes gibbosa</i>	F	
<i>Trametes hirsuta</i>	Lfa/Tfa	
<i>Trametes ochracea</i>	Lfa/Tfa	
<i>Trametes suaveolens</i>	S,Po	
<i>Trametes versicolor</i>	Lfa/Tfa	
<i>Trametopsis cervina</i>	Lfa	
<i>Trechispora mollusca</i>	Lfa/Tfa	
<i>Trichaptum abietinum</i>	Pa	TE
<i>Trichaptum bifforme</i>	Lfa	
<i>Trichaptum fuscoviolaceum</i>	Tfa	
<i>Tyromyces chioneus</i>	Lfa	

Rövidítések

Bp: *Betula pendula*

F: *Fagus sylvatica*

Lfa: lombos fafaj

ÖE: öreg erdők

Pa: *Picea abies*

Pi: *Pinus sylvestris*

Po: *Populus* spp.

S: *Salix* spp.

TE: természetközeli erdők, ősi erdőségek

Tfa: tűlevelű fafaj

* A faj rendszertani besorolása változott, ezért nem tartozik a szűk értelemben vett taplógombák közé